

وصیت به نفع جنین

اشاره: براساس قانون هر انسانی می تواند صاحب مال یا حقی شود اما سوالی مطرح است که

آیا جنین هم می تواند صاحب مال یا حقی بشود؟

مثلاً آیا می توان برای جنین وصیت نمود؟

در پاسخ باید گفت که جنین نیز تحت شرایطی می تواند صاحب مال یا حقی شود. برخورداری یا تمتع از حقوق مالی، با زنده متولد شدن انسان شروع و با مرگ او تمام می شود. در مورد جنین نیز می توان به نفع جنین وصیت کرد ولی زمانی، اموال و حقوق به او تعلق می گیرد که زنده متولد شود و اگر چنانچه مرده متولد شود مثل این است که اصلاً به نفع او وصیتی نشده است ولی اگر حتی برای چند لحظه پس از تولد زنده بماند حقوق به او تعلق می گیرد و اگر فوت نماید اموال و حقوق او در قالب ارث به وارث یا وراث او منتقل می شود. در این نوشته در مورد حقوق مالی مربوط به جنین توضیحاتی ارائه می گردد. بنابراین شرط ارث بردن، زنده بودن در زمان فوت کسی است که اموال او به ارث می رسد. و جنین هم در صورتی ارث می برد که زنده متولد شود اگرچه فوراً پس از تولد بمیرد.

راهنمای واژه:

وصیت؛ کسی مالی یا منفعتی از مال خود (مانند اجاره منزل) را برای زمان بعد از فوتش به طور مجانی به دیگری بدهد یا فرد یا افرادی را برای انجام اموری مامور کند.

ارث؛ آنچه از اموال و حقوق که انسان بعد از فوت بجا می گذارد و به وراث یا ورثه او انتقال پیدا می کند.

حمل؛ به موجودی می گویند که هنوز در شکم مادر دوران جنینی را طی می کند و متولد نشده است.

آیا می توان به نفع جنین وصیت کرد؟

آری، می توان به نفع جنین وصیت کرد لیکن مالکیت او نسبت به مال مورد وصیت و به این ترتیب جنین به محض تولد مالک تمام مال مورد وصیت می شود یعنی حقوقی که به جنین تعلق می گیرد متزلزل است تا این که جنین زنده متولد شود، در صورتی که زنده متولد شود ارث به جنین تعلق می گیرد و در صورت زنده نبودن وصیت به نفع او باطل می شود.

آیا وصیت کننده می تواند بیش از یک سوم از اموالش را به نفع جنین وصیت کند؟

هر کسی می تواند در زمان حیات خود، به میزان «یک سوم» از اموال خود را به نفع دیگری وصیت کند. مثلاً اگر شخصی دارای سه مغازه باشد فقط می تواند یک مغازه را وصیت نماید، مثلاً به هر کسی که او نام برده است منتقل کند نه بیشتر، در این صورت دو مغازه دیگر به عنوان ارث به وراثت دیگر می رسد و اگر بیش از یک سوم وصیت کند (چون بعد از فوت شخص، وراثت، مالک اموال شخص فوت شده می شوند.) اگر اجازه دادند طبق وصیت عمل می شود ولی اگر راضی نشدند وصیت بیشتر از یک سوم، باطل می شود. در مورد وصیت به نفع جنین نیز به همین صورت است و فرقی نمی کند شخص، به نفع جنین وصیت کند یا هر فرد دیگری باشد.

در این صورت باید رضایت وراثت فرد وصیت کننده را جویا شد، اگر همگی آنها رضایت دهند تمام مال مورد وصیت پس از تولد به جنین می رسد و گرنه تا همان یک سوم اموال فرد وصیت کننده به مالکیت طفل درآمده و مابقی طبق مقررات به وراثت می رسد.

آیا می توان به نفع جنین حاصل از ارتباط نامشروع وصیت کرد؟

قانونگذار در این مورد سکوت کرده است اما طفل نامشروع از پدر و مادر و اقوام آنان ارث نمی برد ولیکن حرمت رابطه ای که طفل نتیجه آن بوده است نسبت به یکی از آنان (پدر یا مادر) ثابت و نسبت به دیگری براساس اکره یا شک در زنا نباشد در این صورت می توان به نفع جنین یا حمل وصیت نمود.

اگر جنین به واسطه جرمی (مثلاً قتل) سقط شود، آیا باز هم جنین مرده فرض می شود؟ یعنی مال مورد وصیت به او نمی رسد؟

این موضوع هم در قانون پیش بینی شده است که در این صورت و در چنین شرایطی مال مورد وصیت به صورت ارث به ورثه جنین می رسد، حتی برای کسانی که مرتکب جرم سقط جنین می شوند مجازاتهایی را در نظر گرفته است و بیان می کند هر کس با آگاهی و عمداً به وسیله ضربت وارد کردن یا اذیت و آزار زن حامله، موجب شود جنین سقط شود علاوه بر پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به حبس از یک سال تا سه سال محکوم خواهد شد.

لازم به توضیح است که در قانون، سقط جنین جرم محسوب می شود و برای آن مجازات تعیین شده است و در صورتی که، کسی عملی انجام دهد و یا به هر شکلی موجب شود جنین از بین برود و به اصطلاح سقط شود قاتل محسوب می شود. مثلاً پدر یا مادر جنین، چنانچه جنین زنده متولد شود بعد بمیرد از طفل ارث خواهند برد ولی اگر یکی از آن دو یا هر دو نفر موجب شوند جنین از بین برود از ارث محروم خواهند شد و ارث جنین میان ورثه دیگر تقسیم خواهد شد.

شک در زنده متولد شدن طفل:

جنین باید زنده متولد و باید یقین نمود که جنین بعد از تولد، زنده بوده است و چنانچه علایم حیات ضعیف باشد یا اصلاً علایم حیات وجود نداشته باشد یا شک شود که آیا جنین بعد از تولد علایم حیات در او وجود داشته است یا خیر؟ در صورت شک نسبت به زنده بودن جنین ارث نمی برد. به هر حال حیات نوزاد باید ثابت شود.

تقسیم ارث با بودن جنین:

اگر در زمان فوت شخصی، جنینی باشد که در صورت زنده متولد شدن، مانع ارث بردن وراث دیگر شود ارث تا زمان تولد او تقسیم نمی شود ولی اگر مانع ارث بردن دیگر وراث نباشد و آنها بخواهند ارث را تقسیم نمایند باید برای جنین سهمی مساوی سهم دو پسر کنار بگذارند و بقیه ارث را تقسیم کنند.

نتیجه:

هر کس می تواند تا یک سوم اموال خود را به نفع جنین وصیت کند به دو شرط؛ یکی آن که، جنین، در زمان فوت وصیت کننده، وجود داشته باشد دوم آن که جنین زنده متولد شود به عبارت دیگر حمل در صورتی ارث می برد که نطفه او هنگام مرگ وصیت کننده منعقد شده باشد و زنده هم متولد شود اگرچه فوراً بعد از تولد بمیرد.

وصیت برای حمل صحیح است لیکن تملک او منوط است به این که زنده متولد شود.